KOD _____

Dolnośląski Konkurs Geograficzny *zDolny Ślązak* **dla uczniów szkół podstawowych w roku szkolnym 2025/2026**		**ETAP POWIATOWY** **24 listopada 2025 r.** **godz. 12.00** czas trwania 60 minut
Kuratorium Oświaty we Wrocławiu / Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu		

INSTRUKCJA

1. **Pisz wyraźnie czarnym lub niebieskim długopisem.**
2. **Wpisz swój kod na każdej stronie arkusza i na karcie odpowiedzi.**
3. **Wszystkie swoje odpowiedzi wpisz na karcie odpowiedzi, tylko one będą oceniane przez osobę sprawdzającą. Nie używaj korektora. W razie pomyłki skreśl odpowiedź i napisz jeszcze raz.**
4. **Pamiętaj, że pracujesz samodzielnie. Nie możesz korzystać z żadnych pomocy. Potrzebne informacje zawarte są w treści zadań.**
5. **Poza arkuszem i kartą odpowiedzi nie możesz używać innych kartek.**
6. **Przy każdym zadaniu zapisano możliwą do zdobycia liczbę punktów.**
7. **Maksymalna liczba punktów do zdobycia wynosi 40.**

Powodzenia!

1. Poniżej wymieniono współrzędne geograficzne kilku miejsc na kontynencie europejskim. Wybierz spośród nich to, które leży w Polsce. (0-1)

A. 55°50’N i 20°14’E

B. 51°18’N i 21°21’E

C. 50°27’N i 13°36’E

D. 48°45’N i 19°34’E

2. Wskaż zestaw nazw, w którym wymieniono tylko dopływy Wisły. (0-1)

A. Dunajec, Pilica, San, Wieprz

B. Nida, Noteć, Raba, Wieżyca

C. Drwęca, Kamienna, Soła, Warta

D. Bug, Bzura, Nysa Łużycka, Wisłoka

3. Wskaż zestaw zawierający wyłącznie nazwy miast położonych w pasie wyżyn polskich. (0-1)

A. Łódź, Płock, Sandomierz

B. Elbląg, Lublin, Tarnów

C. Gliwice, Kielce, Zamość

D. Opole, Radom, Zabrze

4. Na obszarze polskich gór erozyjne formy rzeźby polodowcowej występują głównie w Tatrach. Można je jednak także znaleźć między innymi w (0-1)

A Bieszczadach.

B. Gorcach.

C. Karkonoszach.

D. Masywie Ślęży.

5. Wybierz opis, który poprawnie definiuje bryzę wiejącą na wybrzeżu Morza Bałtyckiego. (0-1)

A. Lokalny wiatr okresowy, wiejący w cyklu sezonowym – w ciągu dnia zimą z morza na ląd, a nocami latem z lądu na morze.

B. Lokalny wiatr okresowy, wiejący w cyklu sezonowym – latem z morza na ląd, a zimą z lądu na morze.

C. Lokalny wiatr wiejący w cyklu dobowym – w ciągu dnia z lądu na morze, a nocą z morza w stronę lądu.

D. Lokalny wiatr wiejący w cyklu dobowym – w ciągu dnia z morza na ląd, a nocą z lądu w kierunku morza.

6. Długość okresu wegetacyjnego na Nizinie Śląskiej wynosi około (0-1)

A. 160 dni.

B. 180 dni.

C. 200 dni.

D. 220 dni.

7. Wskaż zdanie prawdziwe, poprawnie opisujące typową zależność między temperaturą a wskazanymi w poniższych zdaniach czynnikami. (0-1)

A. Temperatura powietrza w warunkach normalnych rośnie wraz ze wzrostem wysokości bezwzględnej.

B. Średnia roczna temperatura powietrza generalnie maleje wraz z rosnącą szerokością geograficzną.

C. Średnia roczna temperatura powietrza na półkuli wschodniej rośnie wraz ze wzrostem długości geograficznej.

D. Temperatura powietrza maleje wraz ze zwiększaniem się kąta padania promieni słonecznych na powierzchnię Ziemi.

8. Wybierz zdanie fałszywe. (0-1)

A. Europa leży na półkuli północnej oraz jednocześnie na pograniczu półkul: zachodniej i wschodniej.

B. Przez terytorium Europy przebiega koło podbiegunowe północne oraz zwrotnik Koziorożca.

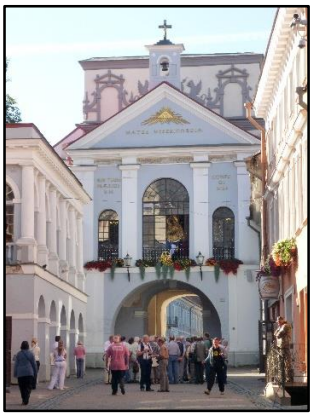
C. Umowna granica lądowa między Europą a Azją wyznaczana jest w rejonie gór Ural i Kaukaz.

D. Linia brzegowa Europy jest dłuższa od linii brzegowej kontynentu afrykańskiego.

9. Wskaż zdjęcie, które nie zostało wykonane w żadnym z krajów graniczących z Polską. (0-1)

A.

B.

C.

D.

źródła zdjęć: pixabay.com; Wikipedia; Wikimedia Commons

10. Wskaż państwo, które nie ma statusu kandydata do Unii Europejskiej. (0-1)

A. Czarnogóra

B. Mołdawia

C. Serbia

D. Wielka Brytania

11. Zlokalizuj wymienione obiekty (miejsca, regiony…) znajdujące się w państwach graniczących z Polską. Wpisz przyporządkowane im liczby we właściwych linijkach na karcie odpowiedzi. (0-4)

(**1**) Bawaria; (**2**) kaskada elektrowni wodnych na Dnieprze; (**3**) uzdrowisko Druskienniki; (**4**) Gerlach; (**5**) Kanał Kiloński; (**6**) Łużyce; (**7**) Mińsk; (**8**) jaskinie Morawskiego Krasu; (**9**) Niemen; (**10**) Dom Adama Mickiewicza w Nowogródku; (**11**) Zamek Orawski; (**12**) zegar Orloj; (**13**) Wyżyna Podolska; (**14**) cmentarz na Rossie; (**15**) Zagłębie Ruhry; (**16**) Śnieżka; (**17**) elektrownia atomowa w Temelinie; (**18**) zamek w Trokach; (**19**) Wag; (**20**) Wełtawa

12. Dopisz cyfry przyporządkowane krajom sąsiadującym z Polską, które spełniają podane kryteria. (0-2)

1 – Niemcy **2** – Czechy **3** – Słowacja **4** – Ukraina **5** – Białoruś **6** - Litwa

A. kraje, które mają dostęp do morza

B. kraje, z którymi część granicy z Polską biegnie wzdłuż rzek

C. kraje, które są członkami Unii Europejskiej

13. Wykonaj obliczenia, korzystając z podanych informacji. (0-3)

- współrzędne geograficzne skrajnych punktów Europy:

38°50’N i 9°30’W; 36°N i 5°40’W; 68°40’N i 68°10’E; 71°10’N i 27°40’E

- *współrzędne geograficzne Wrocławia: 51°N i 17°E*

A. Rozciągłość równoleżnikowa Europy w stopniach wynosi (*z dokładnością do 10’*) ...

B. Różnica czasu słonecznego między Londynem a Wrocławiem wynosi (*z dokładnością do 1 min.*) …

C. Odległość po łuku południka od Wrocławia do bieguna północnego wynosi (*z dokładnością do 1 km*) …

14. Uzupełnij podane informacje, wpisując w lukach poprawne nazwy (pojęcia) oraz zlokalizuj opisane miejsca (obiekty), wybierając odpowiednią liczbę z dołączonej do karty odpowiedzi mapki Europy. (0-3)

A. Najdalej na zachód wysunięty punkt Europy, czyli Przylądek … (**a**) w … (**b** - *nazwa kraju*), oznaczony jest na mapce liczbą **1** / **2** / **3**.

B. … (**a** - *nazwa kraju*) to niewielki kraj, którego terytorium stanowi enklawę, w całości otoczoną przez … (**b** - *nazwa kraju*); oznaczony jest na mapce liczbą **4** / **5** / **6**.

C. Wybrzeże morskie charakteryzujące się obecnością setek niewielkich skalistych wysepek, które powstały na skutek częściowego zalania silnie przekształconego obszaru polodowcowego, określamy jako wybrzeże … (**a**). Taki typ wybrzeża znajduje się w rejonie … (**b** – *nazwa kraju*) i oznaczony jest na mapce liczbą **7** / **8** / **9**.

15. Uporządkuj zdjęcia w kolejności położenia prezentowanych na nich miejsc od północy ku południowi Europy. Wybierz dwa spośród wymienionych obiektów i sporządź o każdym z nich krótką notatkę zawierającą konkretne informacje (po 1-2 zdania). Zaznacz lokalizację obu obiektów na mapce w karcie odpowiedzi (mapka do zadań 14 i 15) i opisz je odpowiednio literami A i B. (0-5)

1. Bergen

2. Wieża Eiffla

3. Etna

4. Jezioro Garda

5. Gotlandia

6. Koloseum

7. Przylądek Północny

8. Stonehenge

źródła zdjęć: pixabay.com; Wikipedia; Wikimedia Commons

16. Oceń prawdziwość poniższych informacji, wpisując odpowiednio TAK – jeśli stwierdzenie jest prawdziwe lub NIE – gdy uznasz, że zdanie jest fałszywe. (0-4)

A. Terytorium Polski położone jest w zlewiskach Morza Bałtyckiego, Morza Północnego i Morza Czarnego.

B. Dorzecza Wisły i Odry charakteryzują się asymetrią związaną z ogólnym nachyleniem terytorium Polski ku północy i północnemu zachodowi.

C. Jeziora przybrzeżne powstały w wyniku odcięcia zatok morskich od otwartego morza przez piaszczyste mierzeje. W Polsce taką genezę mają między innymi jeziora Łebsko i Gopło.

D. Kanał Bydgoski jest sztuczną drogą wodną, łączącą dorzecza Wisły i Odry poprzez ich dopływy: Brdę od strony Wisły oraz Noteć i Wartę od strony Odry.

E. W Polsce istnieje ponad 140 sztucznych zbiorników wodnych. Największą pojemność ma Jezioro Solińskie położone na rzece San w województwie małopolskim.

F. Niewielkie i głębokie jeziora cyrkowe w Tatrach i Karkonoszach powstały w wyniku wypełnienia wodą kotłów polodowcowych.

17. Rozpoznaj województwa w Polsce, których dotyczą zamieszczone krótkie informacje. (0-3)

A. Województwo to ma dwie stolice – w jednej znajduje się siedziba sejmiku, a w drugiej wojewody. Obszar województwa nie graniczy z żadnym spośród państw sąsiadujących z Polską.

B. W tym województwie znajduje się jedna kopalnia węgla kamiennego, we wsi Bogdanka koło Łęcznej. Jest to obecnie najbardziej dochodowy zakład tej branży w Polsce.

C. Na terenie tego województwa rozpościerają się rozlewiska Narwi, chronione w Narwiańskim Parku Narodowym. Jest tu także najgłębsze w Polsce jezioro – Hańcza.

D. Przez to województwo przepływa Odra oraz Nysa Kłodzka, na której zbudowano dwa duże zbiorniki retencyjne: Nyski i Otmuchowski.

18. Uzupełnij luki lub wybierz poprawną wersję tekstu. (0-4)

Według najnowszych danych GUS liczba ludności Polski w połowie bieżącego roku wynosiła 37,4 mln. Oznacza to *wzrost / spadek* (**1**) o ponad 1 mln w ciągu ostatnich 20 lat. Wpływ na taką sytuację ma przede wszystkim utrzymujący się od kilkunastu lat *dodatni / ujemny* (**2**) przyrost … (**3**), związany z liczbą … (**4**) oraz zgonów, a także wielkość … (**5**) migracji zagranicznych. Średnia gęstość zaludnienia kraju wynosi obecnie … (**6**) osób/km^2. Większość mieszkańców Polski nadal żyje w miastach, chociaż wskaźnik … (**7**) od ostatniej dekady ubiegłego wieku wykazuje lekką tendencję spadkową i wynosi obecnie około 59,5%. Najwyższą wartość tego wskaźnika odnotowuje się w województwie … (**8**).

19. Spośród siedemnastu polskich miejsc światowego dziedzictwa wpisanych na Listę UNESCO cztery to wpisy transgraniczne, dotyczące obiektów położonych na terenie Polski oraz co najmniej jednego innego państwa. Wpisz te cztery obiekty do karty odpowiedzi. (0-2)

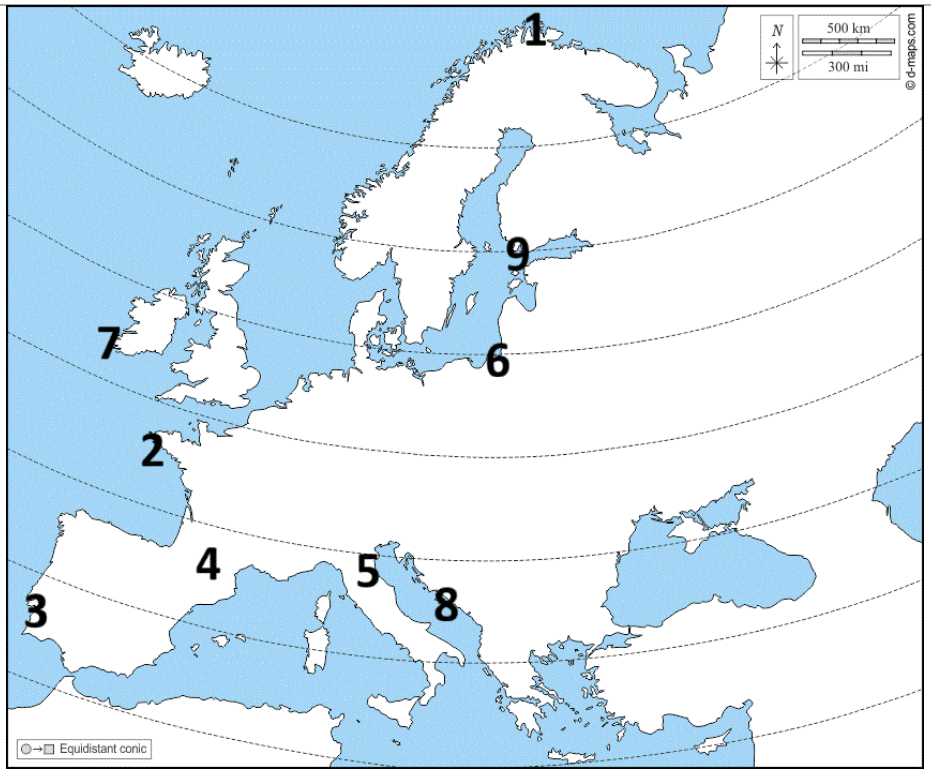
KOD _____

KARTA ODPOWIEDZI

Dolnośląski Konkurs Geograficzny *zDolny Ślązak*

ETAP POWIATOWY

Suma zdobytych punktów _____

ZADANIE	ODPOWIEDZI	PUNKTY
1-10	1_____ 2_____ 3_____ 4_____ 5_____ 6_____ 7_____ 8_____ 9_____ 10_____	
11.	Niemcy: _____; Czechy: _____; Słowacja: _____ Ukraina: _____; Białoruś: _____; Litwa: _____	
12.	A _____; B _____; C _____	
13.	A _____; B _____; C _____	
14.	 A/ a:_____; b:_____; liczba na mapce: _____ B/ a:_____; b:_____; liczba na mapce: _____ C/ a:_____; b:_____; liczba na mapce: _____	

15.	Kolejność obiektów od północy ku południowi Europy (numery zdjęć): _____ Obiekt A - nazwa: _____; informacje: _____ _____ _____ _____ Obiekt B - nazwa: _____; informacje: _____ _____ _____ _____ *Uwaga: lokalizację obiektów A i B zaznacz na mapce Europy przy zadaniu nr 14*	
16.	A_____; B_____ C_____; D_____ E_____; F_____	
17.	A_____; B_____ C_____; D_____	
18.	1_____; 2_____; 3_____; 4_____ 5_____; 6_____; 7_____; 8_____	
19.	- _____ - _____ - _____ - _____	